

19.01.2021

Asia/11

§ 11

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta koskien terapiatakuun toteuttamisen suunnitelmaa

HEL 2020-010627 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Sami Heistaron ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon terapiatakuun toteuttamisen suunnitelmaa koskevasta vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta:

”Aloitteessa esitetään, että Helsinki laatii suunnitelman terapiatakuun toteuttamiseksi koko kaupungissa. Helsingissä on myös tunnistettu kasvava tarve tukea kaupunkilaisten mielen hyvinvointia, ehkäistä ongelmien vaikeutumista ja madaltaa mielenterveyspalveluihin hakeutumisen kynnystä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialalla on laadittu suunnitelma yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa lasten, nuorten ja aikuisten mielen-terveys- ja päihdepalvelujen vahvistamiseksi. Helsinki lisää perustason mielenterveyspalvelua ja kouluttaa työntekijöitään näyttöön perustuviin psykososiaalisiin hoitomenetelmiin. Toimenpiteet ovat linjassa kansal-

listen Käypä hoito -suositusten, terveydenhuollon palveluvalikoimanuoston suosituksen ja mielenterveysstrategian kanssa.

Eduskunta käsittelee Terapiatakuu-kansalaisaloitetta, jonka tavoitteena on taata pääsy perusterveydenhuollosta oireen mukaiseen psykososiaaliseen hoitoon tai psykoterapiaan kuukauden sisällä yhteydenotosta.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään Helsingissä monikanavaisesti perus- ja erityistason yhteistyönä. Asiakkaan hoidon tarpeen arviointi tehdään välittömästi ensimmäisellä käynnillä siinä toimipisteessä, johon asiakas on hakeutunut. Hoidon alkamiseksi ei tarvita erikoislääkärin asettamaa diagnoosia.

Kalasadaman ja Myllypuron matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet (Mieppi) tarjoavat apua aikuisikäisille ja 13 vuotta täyttäneille nuorille. Vastaanotolle voi tulla ilman ennakkoyhteydenottoa ja yhteydenottopyyntöihin vastataan kolmen päivän sisällä. Asiakkaille tarjotaan ohjausta, neuvontaa tai 1–5 kerran keskustelutukea mielenterveyshäiriöiden hoitoon erikoistuneen ammattihenkilön kanssa. Kokeemukset Miepeistä ovat olleet hyviä, ja sosiaali- ja terveystoimessa on tavoitteena perustaa vastaavia mielenterveyspalvelupisteitä lisää kattamaan koko Helsinki.

Terveysasemien mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajien vastaanotoille ohjaututaan terveystasemälääkärin tai terveydenhoitajan arvion jälkeen. Myös neuvolasta tai lastensuojelusta voidaan ohjata aikuisikäisiä asiakkaita vastaanotoille. Noin 12 000 helsinkiläistä kävi mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajien vastaanotoilla vuonna 2020. Sairaanhoidaja on yhteydessä asiakkaaseen pääsääntöisesti samana arkipäivänä yhteydenotosta ja hoidon kiireellisyys arvioidaan puhelimesta tai konsultaatiovastaanotolla. Osa vastaanottoajoista on varattu kiiretilanteita varten. Mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajan kiirettömälle ajanvarauskäynnille pääsee keskimäärin kolmessa viikossa. Potilaiden arviointi ja hoito sisältävät erilaisia seulontatestejä, psykoedukaatiota, psykoterapeuttisia lyhytinterventioita ja ryhmämuotoista hoitoa.

Psykiatria- ja päihdepalvelujen liikkuvat akuutti-, arviointi- ja konsultaatiotyöryhmät tarjoavat apua ja konsultaatiota kaikkialle peruspalveluihin, lastensuojeluun, asumispalveluihin tai asiakkaan kotiin muutaman arkipäivän sisällä avunpyynnöstä. Työryhmät auttavat myös äkillisissä vakavissa psykiatrisissa kriisitilanteissa ja tarjoavat lyhytinterventioita. Lastensuojelun tiimeissä on mielenterveys- ja päihdesairaanhoidajia. Psykiatrian erikoistason päivystys toimii ympärivuorokautisesti Haartmanin ja Malmin sairaaloissa HUSin järjestämänä. Myös kaupungin omaan psykiatriseen avohoitoon pääsee kiiretapauksissa ilman lähetettyä akuuttityöryhmien kautta.

Mielenterveyspalvelupisteistä, terveysasemilta, opiskelijaterveydenhuollosta, nuorisoasemalta ja päihdepoliklinikoilta asiakkaita ohjataan tarvittaessa palvelusetelipalveluna toteutettavaan lyhytpsykoterapiaan. Potilaita ohjataan perustasolta myös HUSin nettiterapiaan. Noin 2500 helsinkiläistä käytti nettiterapiaa vuonna 2020. Helsinki on mukana yhteistyössä HUS:n kanssa Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen Terapiat etulinjaan -hankkeessa, jossa vahvistetaan sekä nuorten että aikuisten varhaisen vaiheen terapioiden laatua ja kattavuutta.

Helsingin kaupungin oma aikuisikäisten psykiatrinen erikoissairaanhoido toimii väestövastuumallin mukaisesti. Vuosittain kiireettömään psykiatriseen avohoitoon tulee noin 6500 ulkoista lähetettä. Lähetteen käsittelyajan mediaani on yksi vuorokausi. Potilaan hoidon tarve arvioidaan lähetekäsittelyssä ja tarvittaessa kysytään lisätietoja potilaalta, potilaan läheisiltä ja lähettävältä taholta, sekä annetaan hoito-ohjeita. Tavoitteena on, että jokainen kiireettömän hoidon tarpeessa oleva potilas saa ensimmäisen vastaanottoajan 21 vuorokauden sisällä lähetteen saapumisesta. Helsingin psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa ei ylläpidetä varsinaisia hoitonoja kiireettömään psykiatriseen avohoitoon pääsyssä.

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeongelmien hoitoa parannetaan Helsingissä laajentamalla nuorisoaseman toimintaa toiseen toimipisteeseen ja perustamalla alle 13-vuotiaille lapsille perhekeskuksen yhteyteen hoitotiimi. Tavoitteena on vahvistaa myös lastenpsykiatrista tiimiä. Oppilashuollon ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon työntekijöitä koulutetaan uusiin huolen tunnistamismalleihin, yhteistyömenetelmiin ja hoidollisiin menetelmiin. Erityistä tukea tarvitsevien 10–18-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden hoitoa kehitetään yhdessä HUSin kanssa.

Helsinki kehittää kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- ja päihdehoitoa myös osana kansallista Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa ja sote-rakenneuudistusta tukevaa alueellista valmistelua. Tavoitteena on, että perustasolta tarjotaan mahdollisimman laajasti erilaisia lyhyt-, etä- ja nettiterapiamuotoja, joita erityistaso tarvittaessa täydentää erikoisosaamista vaativilla hoitomuodoilla nopeasti ja joustavasti. Samassa yhteydessä rakennetaan psykoterapiahoitojen ohjaus- ja laadunhallintajärjestelmä ja koulutetaan muun muassa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työntekijöitä näyttöön perustuviin ahdistuksen ja masennuksen psykososiaalisiin hoitoihin.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Vaikuttaviksi todetut psykososiaaliset hoito- ja kuntoutusmenetelmät ja psykoterapiat kuuluvat mielenterveys- ja päihdehäiriöiden hoitovalikoimaan. Matalalla kynnyksellä perustasolla toteutuva mielenterveys- ja päihdehäiriöiden varhainen tunnistaminen ja psykososiaalinen tuki ehkäisevät oireiden vaikeutumista ja kroonistumista ja ovat kustannustehokkaita interventioita. Perustason ja matalan kynnyksen avohoitopalveluja on oltava riittävästi ja niiden on oltava ensisijaisia erityistason palveluihin nähden.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle terapiatakuun toteuttamisen suunnitelmaa koskevasta vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta. Lausuntoa on pyydetty 10.2.2021 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mikko Tamminen, psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Vihreän valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano